

Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 28 stycznia 2022 r.

w sprawie: **nowelizacji przepisów dotyczących wykonywania przez powiaty i miasta na prawach powiatu zadań polegających na usuwaniu pojazdów z dróg publicznych w trybie art. 50a i 130a Prawa o ruchu drogowym**

Na podstawie wieloletniej praktyki w stosowaniu zmieniających się regulacji prawnych ustalających tryb i sposób postępowania organów samorządu przy usuwaniu, przechowywaniu, szacowaniu, sprzedaży lub utylizacji pojazdów uznać należy, że obowiązujące procedury są niespójne i sprzeczne. Ustanowione prawo utrudnia, a często wręcz uniemożliwia realizację przez samorząd ustawowych obowiązków. Zamiast regulacji zapewniających wykonanie powierzonych zadań publicznych z uwzględnieniem interesu społecznego, dbałości o środki publiczne i dobro obywateli, obowiązujące przepisy zmuszają do działań nieformalnych mogących skutkować odpowiedzialnością administracyjną i finansową starosty, prezydenta miasta lub podległych mu urzędników.

W związku z powyższym w naszej ocenie niezwłocznej korekty i dopracowania wymagają zapisy następujących ustaw:

1. ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym w zakresie Rozdziału 2 - Warunki dopuszczenia pojazdów do ruchu. Art. 78 ust. 2 pkt 1 nakłada obowiązek powiadomienia właściwego miejscowo starosty o nabyciu lub zbyciu pojazdu w terminie 30 dni. Jednocześnie art. 140mb w Rozdziale Vb cyt. ustawy sankcjonuje ten obowiązek karą od 200 do 1000 zł.

Oczywistym jest fakt, że ze względu na obowiązujące dotychczas procedury wykonanie wszystkich czynności administracyjnych umożliwiających formalne przejęcie pojazdu, czy to na skutek przypadku orzeczonego przez sąd czy następującego z mocy ustawy, często przekracza okres jednego miesiąca. Dlatego obowiązek zgłoszenia nabycia lub zbycia pojazdów przejętych przez samorząd w trybie art. 50a i 130a ustawy Prawo o ruchu drogowym powinien być uchylony, a wyrejestrowanie powinno mieć charakter wyłącznie formalny i instrukcyjny pozbawiony sankcji oraz odbywać się w trybie szczególnym. Dodatkowo przemawia za tym fakt, że jak wynika z praktyki, mimo zachowania należytej staranności, organ administracji zachowując wszystkie procedury nie jest w stanie tego obowiązku wykonać (orzeczenia i decyzje muszą się uprawomocnić, należy dokonać wyceny i doręczeń do stron, uzyskać potwierdzenie demontażu od uprawnionego podmiotu). Co istotne, że już następnego dnia po przejęciu zarejestrowanego pojazdu Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny może wymierzyć posiadaczowi opłatę za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej.

2. ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o Ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w Rozdziale 2 - Ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. W art. 24 ust. 1 należy poszerzyć zakres zwolnień podmiotowych z obowiązku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pojazdów mechanicznych o organy samorządu terytorialnego, które przejęły pojazdy w trybie art. 50a i 130a ustawy Prawo o ruchu drogowym korzystając z delegacji zawartej w art. 5 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2009/103/WE z dnia 16 września 2009 roku w sprawie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowania obowiązku ubezpieczenia od takiej odpowiedzialności.

Art. 5 ust. 1 ww. Dyrektywy brzmi: „państwo członkowskie może przewidzieć odstępstwa od art. 3 w stosunku do niektórych osób fizycznych lub prawnych, publicznych lub prywatnych; lista takich osób zostaje sporządzona przez dane państwo i notyfikowana innym państwom członkowskim i Komisji. Stosując takie odstępstwo państwo członkowskie podejmuje stosowne działania, aby zapewnić wypłatę odszkodowania za szkodę majątkową lub szkodę na osobie spowodowaną na jego terytorium oraz na terytorium innych państw członkowskich przez pojazdy należące do takich osób”.

Niniejszy wniosek jest podyktowany sprawą, jaka m.in. dotyczy Miasta Ruda Śląska:

W dniu 15 czerwca 2015 roku Straż Miejska w Rudzie Śląskiej na podstawie art. 50a ustawy Prawo o ruchu drogowym wydała dyspozycję usunięcia pojazdu. W decyzji wskazano, że stan pojazdu świadczy o tym, że nie jest używany. Potwierdziły to również czynności wyjaśniające prowadzone przez strażników. Rzeczoznawca wycenił wartość pojazdu na 300 zł brutto. Zarządzeniem z dnia 1 lutego 2019 roku Prezydent Miasta Ruda Śląska postanowił o przejęciu na własność Miasta przedmiotowego pojazdu. Z uwagi na stan techniczny samochodu w dniu 28 lutego 2019 roku został on przekazany do stacji demontażu i zutylizowany nie będąc uprzednio wprowadzony do ruchu. Wraz z pojazdem przekazane zostały tablice rejestracyjne w liczbie 2 sztuk. Pismem z dnia 26 marca 2019 roku w wyniku czynności kontrolnych wykonanych w dniu 15 marca 2019 roku Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny zwany dalej UFG wezwał Urząd Miasta w Rudzie Śląskiej aby w terminie 30 dni przedstawił dokumenty potwierdzające zawarcie w roku kontroli umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych lub potwierdzenia braku takiego obowiązku. W przypadku niewypełnienia zaleceń Urząd wezwał do uiszczenia opłaty karnej w kwocie 4500 zł. W odpowiedzi na wezwanie z dnia 26 marca 2019 roku Prezydent Miasta pismem z dnia 29 kwietnia 2019 roku stwierdził, że pojazd nigdy nie był zarejestrowany jako własność Urzędu, a od momentu jego przejęcia z mocy prawa nie został wprowadzony do ruchu. Zdaniem Prezydenta Miasta, powołanie się na art. 23 i następne ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o Ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych było bezprzedmiotowe i niesłuszne, gdyż pozbawione podstaw tak faktycznych jak i prawnych. W związku z nieprawidłowym wykonaniem zobowiązania nałożonego na Miasto UFG pismem z dnia 20 maja 2019 roku podtrzymał swoje stanowisko z dnia 26 marca 2019 roku oraz ponownie poinformował o nałożeniu kary w wysokości 4500 zł. Korzystając z ustawowych uprawnień Miasto pismem z dnia 31 maja 2019 roku wniosło o ponowne rozpatrzenie sprawy jednak UFG podtrzymał swoje stanowisko. Wobec powyższego 2 sierpnia 2019 r. wniesiony został pozew do Sądu Rejonowego dla Warszawy Woli o ustalenie nieistnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

Sąd wyrokiem z dnia 5 grudnia 2019 roku oddalił powództwo nie obciążając Miasta kosztami procesu. Powołał się w uzasadnieniu na literalną wykładnię przepisów o obowiązkowych ubezpieczeniach od odpowiedzialności cywilnej.

Po przeanalizowaniu stanowiska Sądu Miasto Ruda Śląska nie zgodziło się z rozstrzygnięciem uznając, że obowiązujące przepisy i ich wykładnia rażąco naruszają prawa samorządu terytorialnego określone w Konstytucji oraz zasady sprawiedliwości i współżycia społecznego. W konsekwencji Prezydent Miasta złożył apelację do Sądu Okręgowego w Warszawie.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy wyrokiem z dnia 15 lipca 2021 roku oddalił apelację, ponownie powołując się na językowe brzmienie przepisów ustawy o obowiązkowych ubezpieczeniach oraz na to, że krajowy ustawodawca nie skorzystał z możliwości ustalenia wyjątków od obowiązku zawarcia obowiązkowej umowy odpowiedzialności cywilnej, którą daje art. 5 Unijnej Dyrektywy cytowanej wcześniej.

Jako, że wyczerpany został tok instancji, a Sąd Okręgowy w Warszawie nie podzielił stanowiska Miasta po ponownym otrzymaniu wezwania opłata karna w wysokości 4511,60 zł przekazana została na konto UFG w Warszawie. Tym samym Urząd jako posiadacz porzuconego pojazdu przeznaczonego do utylizacji poniósł odpowiedzialność za zaniedbanie poprzedniego właściciela. Rozstrzygnięcie takie jest rażąco niesprawiedliwe i niesłuszne podważając zaufanie do porządku prawnego.

Niezależnie od potrzeby uporządkowania norm dotyczących samorządu znajdujących się w obrocie prawnym za nowelizacją przemawia fakt, iż tylko w warunkach Miasta Ruda Śląska odpowiednio do liczby usuwanych pojazdów średnia kwota opłat karnych mogłaby wynieść nawet do 120 tys. zł w stosunku rocznym. Powszechnie wiadomo, że zjawisko porzucania lub nieodbierania zabezpieczonych środków transportu nasila się, a związane z nim problemy narastają. Słusznym i właściwym jest, że państwo powierzając samorządom zadania powinno zapewnić instrumenty i środki do ich realizacji, a nie jak wynika z okoliczności ww. sprawy restrykcje finansowe.

Aby uniknąć w przyszłości podobnych sytuacji nowelizacja przepisów zgodnie z wnioskiem jest konieczna i uzasadniona.

Śląski Związek Gmin i Powiatów

Piotr Kuczeja
Przewodniczący Związku